

PATVIRTINTA
Rokiškio rajono savivaldybės tarybos
2022 m. sausio 28 d. sprendimu Nr. TS-13

**ROKIŠKIO RAJONO SAVIVALDYBĖS
2022 M. UŽIMTUMO DIDINIMO PROGRAMA**

ROKIŠKIO RAJONO SAVIVALDYBĖS 2022 M. UŽIMTUMO DIDINIMO PROGRAMA

I. ĮVADAS

1. Bendra informacija.

Rokiškio rajono savivaldybės 2022 m. užimtumo didinimo programa (toliau – Programa) parengta vadovaujantis Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 29 straipsnio 8 dalies 2 punktu, Lietuvos Respublikos užimtumo įstatymu, Lietuvos Respublikos darbo kodeksu, Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2017 m. gegužės 23 d. įsakymu Nr. A1-257 „Dėl Užimtumo didinimo programų rengimo ir jų finansavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ (Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2018 m. spalio 5 d. įsakymo Nr. A1-548 redakcija) patvirtintu Užimtumo didinimo programų rengimo ir jų finansavimo tvarkos aprašu ir Užimtumo didinimo programos, skirtos užimtumo skatinimo ir motyvavimo paslaugų nedirbantiems ir socialinę paramą gaunantiems asmenims modeliui įgyvendinti, rengimo tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2018 m. gruodžio 12 d. įsakymu Nr. A1-715 „Dėl Užimtumo didinimo programos, skirtos užimtumo skatinimo ir motyvavimo paslaugų nedirbantiems ir socialinę paramą gaunantiems asmenims modeliui įgyvendinti, rengimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ (toliau – Aprašas), kitais teisės aktais. Vadovaujantis Aprašu, Rokiškio rajono savivaldybė 2022 m. įgyvendins Užimtumo didinimo programos, skirtos užimtumo skatinimo ir motyvavimo paslaugų nedirbantiems ir socialinę paramą gaunantiems modelį (toliau – modelis). Programa parengta siekiant spręsti šiuo metu itin aktualias gyventojų užimtumo problemas, padėti su sunkumais darbo rinkoje susiduriantiems žemą išsilavinimą turintiems gyventojams bei gyventojams, kurie nėra mobilūs ir kuriems rinkoje sudėtinga rasti darbą, atitinkantį turimas kompetencijas. Ši Programa bus rengiama ir tvirtinama kasmet, siekiant efektyvesnių gyventojų užimtumo didinimo priemonių ir paslaugų organizavimo bei teikimo gyventojams rajone.

Užimtumo didinimo programa atitinka Panevėžio regiono 2014–2020 m. plėtros plano 2-ąją tikslą „Padidinti teritorinę sanglaudą ir gerinti aplinkos būklę“, suderinta su Rokiškio rajono strateginiu plėtros planu iki 2022 metų (aktuali priemonių plano redakcija patvirtinta Rokiškio rajono savivaldybės tarybos 2021 m. birželio 25 d. sprendimu Nr. TS-148 „Dėl Rokiškio rajono strateginio plėtros plano iki 2022 metų priemonių plano įgyvendinimo ataskaitos už 2020 metus ir jos priedų patvirtinimo“) ir Rokiškio rajono savivaldybės 2021–2023 m. strateginiu veiklos planu, patvirtintu Rokiškio rajono savivaldybės tarybos 2021 m. vasario 26 d. sprendimu Nr. TS-16 „Dėl Rokiškio rajono savivaldybės 2021–2023 metų strateginio veiklos plano patvirtinimo“ (2021 m. gruodžio 23 d. Rokiškio rajono savivaldybės tarybos sprendimu Nr. TS-261 „Dėl Rokiškio rajono savivaldybės tarybos 2021 m. vasario 26 d. sprendimo Nr. TS-16 „Dėl Rokiškio rajono savivaldybės tarybos 2021–2023 metų strateginio veiklos plano patvirtinimo“ dalinio pakeitimo). Šia programa siekiama padidinti Rokiškio rajono savivaldybės gyventojų užimtumą, padedant ekonomiškai neaktyviems rajono gyventojams (registruotiems Užimtumo tarnyboje ir turintiems bedarbio statusą) sugrįžti į darbo rinką ir padėti įsitvirtinti joje per užimtumo didinimo priemones. Rengiant Rokiškio rajono savivaldybės užimtumo didinimo programą, atlikta demografinės, socialinės ekonominės būklės analizė, padėjusi detalizuoti gyventojų užimtumo didinimo poreikius savivaldybėje pagal tikslines grupes.

2. Programos tikslas – pasiekti kuo didesnę gyventojų užimtumą, kad kiekvienas gyventojas galėtų rasti turimą kvalifikaciją atitinkantį darbą ir užsitikrinti tinkamą pragyvenimo lygį, skatinti darbo vietų kūrimą ir darbo paklausą, didinti darbo jėgos kvalifikacijos atitiktį darbo rinkos reikmėms, laisvus darbo išteklius integruoti į darbo rinką ir juos išlaikyti, laikino ar pastovaus, nekvalifikuoto darbo suteikimas socialiai pažeidžiamoms asmenų grupėms.

3. Užimtumo didinimo programos rengėjai.

Rokiškio rajono savivaldybės užimtumo didinimo programa parengta savivaldybės administracijai bendradarbiaujant su Užimtumo tarnybos prie LR SADM Rokiškio skyriumi. Į

Užimtumo didinimo programos rengimo procesą taip pat buvo įtraukti savivaldybės administracijos struktūriniai teritoriniai padaliniai – seniūnijos.

3.1. Pirmenybė dalyvauti Programoje bus teikiama Užimtumo įstatymo 20 straipsnio 2 dalyje ir 48 straipsnio 2 dalyje nurodytiems asmenims.

3.2. Laikinai gali būti įdabinami darbo ieškantys asmenys, jeigu tokie darbai yra numatyti nustatyta tvarka parengtuose jų individualiuose įsidarbinimo planuose.

3.3. Laikinus darbus organizuos ir vykdys Rokiškio rajono savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymu sudarytos komisijos atrinkti darbdaviai.

3.4. Programa parengta vadovaujantis šiais principais:

3.4.1. bendradarbiavimo – aktyvaus gyvenamosios vietovės bendruomenės įtraukimas į veiklą, skatinant jos iniciatyvą, bendradarbiavimas su visomis suinteresuotomis institucijomis, organizacijomis;

3.4.2. kompleksiskumo – įgyvendinant Programą, turi būti kompleksiskai sprendžiamos asmenų užimtumo problemos, įtraukiant Savivaldybę, Užimtumo tarnybą, socialinius partnerius ir organizacijas;

3.4.3. individualumo – Programoje numatytos priemonės turi būti organizuojamos ir paslaugos teikiamos atsižvelgiant į individualius asmenų poreikius bei jų motyvaciją integruotis į darbo rinką;

3.4.4. tęstinumo – Programoje numatytų veiklų tęstinumas, nuolatinė Programos įgyvendinimo priežiūra ir tikslinimas pagal kintančias aplinkybes;

3.4.5. efektyvumo – pagrindinis Programos priemonių ir paslaugų teikimo rezultatas ir vertinimo kriterijus yra asmens įsidarbinimas pagal darbo sutartį arba darbo santykiams prilygintų teisinių santykių pagrindu, savarankiškos ar neatlygintinos veiklos vykdymas;

3.4.6. ekonomiškumo – maksimalus Programai įgyvendinti skirtų lėšų panaudojimas, vadovaujantis ekonominio naudingumo principu tiek rengiant Programą, tiek ją įgyvendinant;

3.4.7. viešumo – Programos rezultatų viešinimas.

3.5. Savivaldybė Programą finansuoja iš valstybės biudžeto savivaldybėms skirtų lėšų valstybinėms (perduotoms savivaldybėms) funkcijoms vykdyti.

II. BŪKLĖS ANALIZĖ

4. Rokiškio rajono savivaldybės demografinės, ekonominės, socialinės situacijos įvertinimas.

Analizei naudojami naujausi oficialių statistikos duomenų šaltinių (2016–2021 m.) skelbiama statistika bei Rokiškio rajono savivaldybės administracijos skyrių ir struktūrinių teritorinių padalinių pateikti duomenys.

4.1. Demografija.

Teritorija. Rokiškio rajonas yra šiaurės rytų Lietuvos dalyje, Panevėžio apskrityje. Rokiškio rajono savivaldybės bendras plotas – 1 807 kv. m. Rajono plotas užima 2,8 proc. Lietuvos bei 22,9 proc. Panevėžio apskrities teritorijos. Rajonas ribojasi su Biržų, Utenos, Zarasų, Kupiškio ir Anykščių rajonais. Rokiškio rajono rytuose Lietuvos Respublikos siena ribojasi su Latvijos Respublika.

Rajone yra 10 seniūnijų (Jūžintų, Juodupės, Kamajų, Kazlišio, Kriaunų, Obelių, Pandėlio seniūnija, Panemunėlio, Rokiškio kaimiškoji, Rokiškio miesto). Rokiškio rajono savivaldybės teritorijoje yra 3 miestai – Rokiškis, Obeliai, Pandėlys, 9 miesteliai – Čedasai, Duokiškis, Juodupė, Jūžintai, Kamajai, Panemunėlis, Panemunis, Salos, Suvainiškis ir 689 kaimai. Rokiškio rajono savivaldybė yra viena iš šešių savivaldybių (Panevėžio miesto, Biržų r., Kupiškio r., Panevėžio r., Pasvalio r., Rokiškio r.), sudarančių Panevėžio apskritį. Rajono administracinis centras – Rokiškio miestas.

Gyventojai. Dideli Lietuvos emigracijos mastai kelia šaliai nemažai iššūkių: kinta šalies demografinė struktūra (visuomenė sensta), ima trūkti darbo jėgos, nuteka protai. Gimusiųjų ir

mirusiųjų skaičiaus balansas ilgą laikotarpį (beveik keletą dešimtmečių) išlieka neigiamas. Teigiamas gyventojų migracijos saldo rodiklis (gerokai daugiau žmonių atvyksta nei išvyksta), tačiau nepaisant to, gyventojų skaičius Lietuvoje iki 2030 m. sumažės iki 3 procentų, darbingo amžiaus žmonių skaičius gali sumažėti apie 8,7 tūkst., o kai kuriuose miesteliuose pensininkai gali sudaryti daugiau nei pusę gyventojų.

Nuolatinių gyventojų skaičius liepos 1 d.

		Nuolatinių gyventojų skaičius liepos 1 d.				
		asmenys				
		2017	2018	2019	2020	2021
Miestas ir kaimas	Biržų r. sav.	24645	23778	23172	22719	22305
	Kupiškio r. sav.	17670	17097	16756	16356	15937
	Panevėžio m. sav.	91054	88678	87139	85885	84613
	Panevėžio r. sav.	36417	35734	35445	35328	35182
	Pasvalio r. sav.	24796	23967	23377	22829	22339
	Rokiškio r. sav.	30451	29472	28728	28072	27515
Miestas	Biržų r. sav.	11884	11452	11168	11003	10815
	Kupiškio r. sav.	7250	7054	6955	6792	6647
	Panevėžio m. sav.	91054	88678	87139	85885	84613
	Panevėžio r. sav.	1437	1425	1391	1364	1304
	Pasvalio r. sav.	7836	7581	7486	7394	7280
	Rokiškio r. sav.	14363	13922	13571	13281	13066
Kaimas	Biržų r. sav.	12761	12326	12004	11716	11490
	Kupiškio r. sav.	10420	10043	9801	9564	9290
	Panevėžio r. sav.	34980	34309	34054	33964	33878
	Pasvalio r. sav.	16960	16386	15891	15435	15059
	Rokiškio r. sav.	16088	15550	15157	14791	14449

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

2021 m. pradžioje Statistikos departamento duomenimis Rokiškio mieste gyvena 13 066, o kaime 14 449 gyventojai. Aiškiai matyti, kad gyventojų skaičius mažėja. Palyginus 2017 m. ir 2021 m. gyventojų sumažėjo 2936. Gyventojų pokytis matyti ir aplinkiniuose rajonuose. Kaip ir kitos apskrities savivaldybės, taip ir Rokiškio rajono savivaldybė pasižymi tuo, kad didžioji dalis gyventojų gyvena kaime.

Natūrali gyventojų kaita apskrityse ir savivaldybėse 2019-2020 m.

	2019 metai			2020 metai		
	Gyvų gimusių kūdikių skaičius	Mirusiųjų skaičius	Natūrali gyventojų kaita	Gyvų gimusių kūdikių skaičius	Mirusiųjų skaičius	Natūrali gyventojų kaita
Panevėžio apskritis	1743	3363	-1620	1574	3849	-2275
Biržų r. sav.	176	416	-240	180	488	-308
Kupiškio r. sav.	114	311	-197	131	366	-235
Panevėžio m. sav.	743	1153	-410	638	1379	-741

Panevėžio r. sav.	323	524	-201	303	579	-276
Pasvalio r. sav.	212	421	-209	162	452	-290
Rokiškio r. sav.	175	538	-363	160	585	-425

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

Mažėjanti Rokiškio rajono gyventojų skaičių sąlygoja kasmetinis didesnis mirusių gyventojų skaičius negu gimusių (natūralus gyventojų sumažėjimas). Pastarųjų metų laikotarpiu pastebimas neigiamas Rokiškio rajono savivaldybės gyventojų natūralus prieaugis, t.y. kiekvienais metais mirusių gyventojų skaičius viršija gimusių gyventojų skaičių. Tokia pati tendencija stebima ir visoje Lietuvoje. Palyginti 2019 m. su 2020 m., Panevėžio apskrityje natūrali gyventojų kaita buvo – 655 (tuo tarpu Rokiškio rajone per 2020 m. mirė 47 žmonėmis daugiau nei 2019 m.).

Visuomenės senėjimas.

Senstanti visuomenė yra įtakojama gimstamumo mažėjimo ir emigrantų skaičiaus didėjimo. Didžiausias dėmesys turėtų būti skiriamas šių demografinių procesų valdymui.

Viena pagrindinių gyventojų mažėjimo priežasčių Rokiškio rajone – neigiamas natūralus gyventojų prieaugis. Šios tendencijos 2016 – 2020 metų laikotarpiu fiksuojamos tiek Panevėžio regione, tiek ir visoje šalyje. 2016 – 2020 metų laikotarpiu gimusiųjų asmenų skaičiui šalyje augant, regione ir Rokiškio rajono savivaldybėje šis rodiklis mažėjo. Tai labai neigiama tendencija vertinant švietimo infrastruktūros tobulinimo naudą ir poreikį. Gyventojų skaičiaus pokyčius lemia ne tik gimstamumo ir mirtingumo disproporcijos, bet ir vidaus bei užsienio migracijos rodikliai, Rokiškio mieste gilėjančios socialinės, jaunimo užimtumo ir darbo rinkos problemos lentelėje pateikiami migracijos pokyčiai per 2016 – 2020 metus.

Gimstamumas ir mirtingumas Rokiškio rajono savivaldybėje, Panevėžio apskrityje ir visoje šalyje 2016 – 2020 m. (asmenys)

Teritorija	Požymis	Metai					
		2016	2017	2018	2019	2020	2016-2020
Lietuvos Respublika	Gimstamuma	30 623	28 696	28 149	27 393	25 144	17,9%
	Mirtingumas	41 106	40 142	39 574	38 281	43 547	-5,9%
	Skirtumas	-10 483	-11 446	-11 425	-10 888	-18 403	12,0%
Panevėžio apskritis	Gimstamuma	2 018	1 937	1 789	1 743	1 574	22,0%
	Mirtingumas	3 719	3 630	3 461	3 363	3 849	-3,5%
	Skirtumas	-1 701	-1 693	-1 672	-1 620	-2 275	18,5%
Rokiškio r. sav.	Gimstamumas	215	222	224	175	160	25,6%
	Mirtingumas	610	630	583	538	585	4,1%
	Skirtumas	-395	-408	-359	-363	-425	29,7%

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

4.2. Migracija.

Nepaisant natūralios gyventojų migracijos ir mažėjimo tendencijų, verta paminėti, kad į rajoną atvyksta gyventi nemažas skaičius gyventojų. 2020 m. į rajoną atvyko 741 naujų gyventojų ir pagal šį rodiklį esame treči apskrityje. 2020 m. neto migracija Rokiškio rajono savivaldybėje buvo neigiama ir siekė – 132. Teigiama yra tai, jog neto migracijos rodiklis mažėja, o atvykusiųjų asmenų skaičius, kaip ir šalyje bei regione, ženkliai auga. Remiantis Lietuvos Respublikos statistikos departamento duomenimis, 2020 metais į Rokiškio rajono savivaldybę atvyko daugiau nei 2016 m ir tai sudarė 3,5 proc.

Gyventojų migracija Rokiškio rajono savivaldybėje, Panevėžio regione ir visoje šalyje 2016-2020 m. (asmenys)

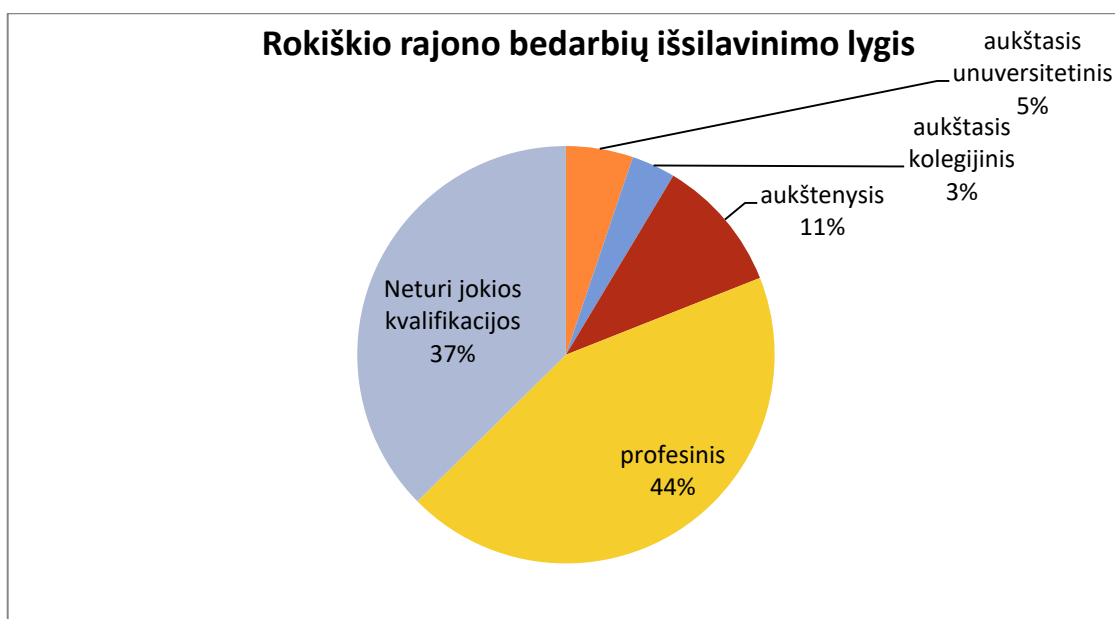
Teritorija	Požymis	Metai					
		2016	2017	2018	2019	2020	2016-2020
Lietuvos Respublika	Išvykusieji	118905	117342	108382	102438	93698	21,2%
	Atvykusieji	88734	89785	105090	113232	113691	-28,1%
	Neto migracija	-30171	-27557	-3292	-10794	19 993	-
Panevėžio apskritis	Išvykusieji	9697	9753	8780	7898	6455	33,4%
	Atvykusieji	5430	5139	6343	6090	5557	-2,3%
	Neto migracija	-4267	-4614	-2437	-1808	-898	-
Rokiškio r. sav.	Išvykusieji	1324	1278	1293	1129	873	34,1%
	Atvykusieji	716	707	908	836	741	-3,5%
	Neto migracija	-608	-571	-385	-293	-132	-

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

Vienas iš palankių būdų mažinti emigracijos srautus – gera ir palanki gyvenamoji aplinka, kuri tiesiogiai siejasi su prieinamomis ir kokybiškomis viešosiomis paslaugomis gyvenamojoje teritorijoje. Rajone įtakos turi gyventojų teritorinis pasiskirstymas ir tankumas, gyventojų struktūra pagal amžių, darbo rinkoje vykstantys procesai, socialinės rizikos šeimų statistika, mokyklų skaičius, jų dydžiai, bendrojo lavinimo mokyklų teikiamų programų įvairovė.

Nedarbas.

Darbingo amžiaus gyventojų skaičius Rokiškio rajono Savivaldybėje 2020 m. pradžioje – 16 631, iš jų vyrai – 8 517; moterys - 8 114. 2020 m. sausio 1 d. Rokiškio rajone registruoti 2 969 bedarbiai, kurie sudaro 17,9 proc. darbingo amžiaus Rokiškio rajono gyventojų. Rokiškio skyriuje įregistruotos 1 411 moterys, jų nedarbas 17,4 proc., ir 1 558 vyrų, kurių nedarbas – 18,3 proc., o jaunimo iki 25 m. 467. Vidutinis metinis bedarbių santykis su darbingo amžiaus gyventojais. Nedarbo lygis rajone yra 20,2 proc. (šalyje 15,1 proc.). Mūsų rajone šių metų rugsėjo 1 d. darbo ieškojo 2636 asmuo. Užimtumo tarnybos tinklalapyje šiuo metu siūlomos 118 laisvų darbo vietų. Dauguma jų skirtos kvalifikuotiems specialistams, tačiau darbo gali rasti ir nekvalifikuoti asmenys. Didžioji dalis registruotų Užimtumo tarnyboje bedarbių yra papildomai remiami darbo rinkoje. Šių metų balandžio 1-ąją darbo ieškojo 554 jaunuoliai iki 29 metų, 351 iš jų – jaunesni nei 25-erių. Užimtumo tarnybos Rokiškio skyriaus pateiktais duomenimis, visų skyriuje bedarbio statusu registruotų žmonių aukštąjį universitetinį – 5,2 proc., aukštąjį koleginį – 3,4 proc., aukštesnįjį – dešimtadalis, profesinį – 43,6 proc., nėra įgiję jokios kvalifikacijos – 37,4 proc.

Šaltinis. Užimtumo tarnybos Rokiškio skyriaus duomenys

Skaičiuojant nuo pirmo karantino, nedarbo lygis Rokiškio rajone ženkliai išaugo: 2020 m. sausio 1 d. nedarbas siekė 12,8 proc., liepos 1 d. jau buvo 17,2 proc., o metų pabaigoje – 21,7 proc. 2020-ųjų vidutinis metinis nedarbo lygis Rokiškio rajone siekė 17,7 proc. ir buvo 5,7 procentinio punkto aukštesnis nei 2019 metais (12 proc.). Laisvų darbo vietų mažėjo beveik visose srityse, išskyrus transporto ir saugojimo, administracines ir aptarnavimo veiklas. Šiemet mažėja ir laisvų darbo vietų, kurias registruoja įmonės darbui užsienyje. Per 2020-ųjų pirmą ketvirtį buvo užregistruotos 525 laisvos darbo vietos, o per šių metų tą patį laikotarpį – 367, arba tik 30 proc. mažiau nei pernai. Sunkiau laisvas darbo vietas užpildyti – dalis darbo ieškančiųjų atsargiai vertina užsikrėtimo COVID-19 rizikas įsidarbinus. Rokiškio rajone yra darbo pasiūlymų metalo apdirbėjams, statybininkams, mechanizatoriams, virėjams, siuvėjams, mėsaininkams bei vairuotojams, turintiems C, CE kategorijų vairuotojų pažymėjimus, tačiau darbo ieškantys asmenys nesidarbina.

Darbo rinkos situacija Rokiškio rajono savivaldybėje 2016–2020 metais

Rodiklis	2016	2017	2018	2019	2020
Registruota laisvų darbo vietų	1579	1504	1615	1759	1842
Įdarbinta asmenų, iš jų:	1668	1695	1750	1736	1776
- nuolatinis darbas	1480	1434	1522	1454	1504
- terminuotas darbas	188	261	228	282	272
Bedarbių veikla pagal lengvatinį verslo liudijimą	513	740	919	1231	1194
Aktyvios darbo rinkos politikos priemonės	1207	768	858	538	428
Registruota bedarbių per metus	2994	2782	3027	3325	4016
Vidutinis metinis bedarbių skaičius	2136	2135	2228	2083	2969

Šaltinis. Užimtumo tarnybos Rokiškio skyriaus duomenys

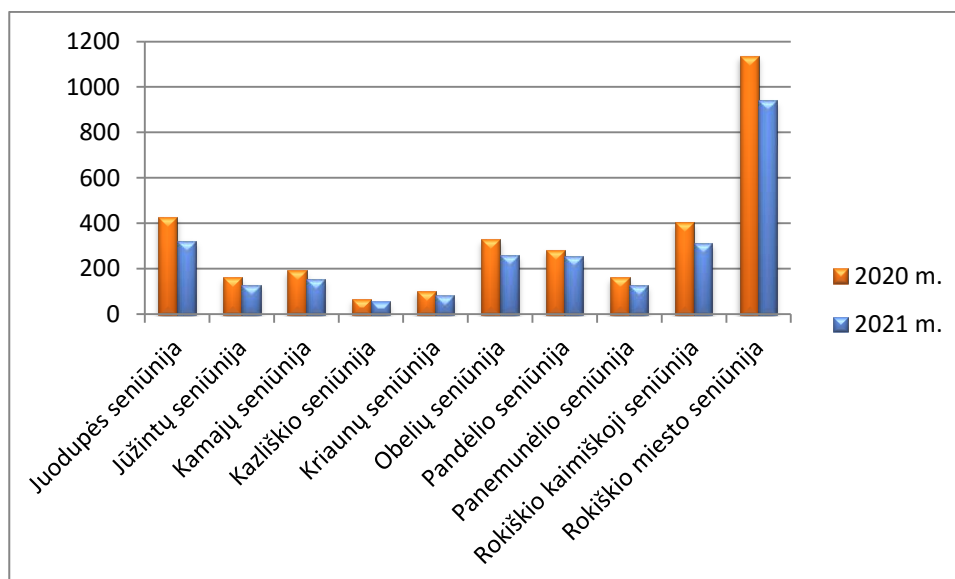
Kaip matyti iš aukščiau pateiktos lentelės, Rokiškio rajono savivaldybėje per paskutinius penkerius metus vidutinis metinis bedarbių skaičius banguoja. 2020 metus palyginus su 2016 metais, vidutinis metinis bedarbių skaičius išaugo net 25 procentais. Tai galėjo įtakoti pandemija.

Bedarbių skaičius Rokiškio seniūnijose 2019-2020 m.

	2020-10-01			2021-09-01		
	Registruoti* Užimtumo tarnyboje	Iš jų *ilgalaikiai bedarbiai	Proc.*	Registruoti* Užimtumo tarnyboje	Iš jų *ilgalaikiai bedarbiai	Proc.*
Juodupės seniūnija	425	102	24,0	322	123	38,2
Jūžintų seniūnija	160	26	16,2	129	45	34,9
Kamajų seniūnija	192	37	19,3	155	53	34,2
Kazliškio seniūnija	66	15	22,7	56	18	32,1
Kriaunų seniūnija	102	20	19,6	81	34	42,0
Obelių seniūnija	330	83	25,2	260	98	37,7
Pandėlio seniūnija	283	55	19,4	255	108	42,3
Panemunėlio seniūnija	162	35	21,6	126	59	46,8
Rokiškio kaimiškoji seniūnija	405	84	20,7	313	101	32,3
Rokiškio miesto seniūnija	1136	210	18,5	939	296	31,5
Iš viso	3261	667	X	2636	935	X

*Šaltinis. Užimtumo tarnybos Rokiškio skyriaus duomenys (*preliminarūs skaičiai 2020-09-30 ir 2021-09-01)*

Registruotų naujų bedarbių Užimtumo tarnyboje 2020-2021 m. pagal seniūnijas

Ilgalaikį nedarbą gali lemti noro dirbti ir tobulinti kvalifikaciją trūkumas, laisvų darbo vietų nebuvimas bei turimi žalingi įpročiai. Taip pat reikia atsižvelgti į tai, kad mažesnėse savivaldybėse darbo vietos yra kuriamos vangiai ir registruojamos labiau aukštesnės kvalifikacijos darbuotojams, kadangi jau yra jaučiamas tokių darbuotojų trūkumas, o esami bedarbiai (neturintys aukštos kvalifikacijos) stokoja motyvacijos dirbti, kadangi atsižvelgiant į jų turimą kvalifikaciją, paprastai

jiems yra siūlomas mažesnis darbo atlygis ar prastesnės darbo sąlygos. Tokiems asmenims yra sunkiau reintegravotis į nuolatos besikeičiančią darbo rinką, negu kitiems darbo rinkos dalyviams. Dalis šių asmenų jau neturi motyvacijos dirbti, o dalis dėl amžiaus nėra pageidaujami darbo rinkoje. Todėl būtina atkreipti dėmesį į šią grupę, rengiant ir vykdamas Užimtumo didinimo programą.

Atlikus Rokiškio rajono savivaldybės būklės analizę, kurios metu buvo koncentruojamasi ties demografiniais ir ekonominiais socialiniais rodikliais, galima daryti išvadą, kad savivaldybėje būtina imtis ilgalaikį užimtumą skatinančių priemonių. Nepaisant to, kad tam tikri bendri rodikliai (socialinės paramos gavėjų ir socialinės rizikos šeimų skaičiaus mažėjimas, vidutinio darbo užmokesčio didėjimas ar mažėjantis registruotų bedarbių skaičius) rodo, jog situacija rajone kasmet vis gerėja, tačiau tai, kad Rokiškio rajono savivaldybėje nedarbas yra vienas didžiausių Panevėžio apskrityje ir žymiai viršija šalies nedarbo lygį, parodo, jog užimtumas Rokiškio rajono savivaldybėje nėra pakankamai efektyvus. Todėl, remiantis atlikta būklės analize, galima teigti, kad Rokiškio rajono savivaldybės užimtumo didinimo programa turėtų orientuotis į asmenis, patiriančius socialinę riziką, bei ilgalaikius bedarbius. Tokiu būdu ne tik būtų siekiama padidinti savivaldybės gyventojų užimtumo lygį, bet ir pagerinti bendrą Rokiškio rajono savivaldybės socialinę-ekonominę būklę.

III. PASLAUGŲ IR PRIEMONIŲ PLANAS

5. Užimtumo didinimo programos plėtros kryptys.

Atsižvelgiant į užimtumo didinimo poreikį ir į turimas lėšas, numatomos gyventojų tikslinės grupės 2022 m. Užimtumo didinimo programoje:

- rūpintiniai, kuriems iki pilnametystės buvo nustatyta rūpyba, kol jiems sukaks 25 metai;
- nėščios moterys, vaiko motina (įmotė) arba tėvas (įtėvis), vaiko globėjas, rūpintojas ir asmenys, faktiškai auginantys vaiką (įvaikį) iki 8 metų arba neįgalų vaiką (įvaikį) iki 18 metų (iki 2005 m. liepos 1 d. pripažintą vaiku invalidu), ir asmenys, prižiūrintys sergančius ar neįgalius šeimos narius, nustatymo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos sprendimu nustatyta kuriems Neįgalumo ir darbingumo nuolatinė slauga ar priežiūra;
- grįžusieji iš laisvės atėmimo vietų, kai laisvės atėmimo laikotarpis buvo ilgesnis kaip 6 mėnesiai, jeigu jie kreipiasi į Užimtumo tarnybą ne vėliau kaip per 6 mėnesius nuo grįžimo iš laisvės atėmimo vietų;
- piniginės socialinės paramos gavėjai;
- priklausomi nuo narkotinių, psichotropinių ir kitų psichiką veikiančių medžiagų, baigę psichologinės socialinės ir (ar) profesinės reabilitacijos programas, jeigu jie kreipiasi į Užimtumo tarnybą ne vėliau kaip per 6 mėnesius nuo psichologinės socialinės ir (ar) profesinės reabilitacijos programos baigimo;
- prekybos žmonėmis aukos, baigusios psichologinės socialinės ir (ar) profesinės reabilitacijos programas, jeigu jos kreipiasi į Užimtumo tarnybą ne vėliau kaip per 6 mėnesius nuo psichologinės socialinės ir (ar) profesinės reabilitacijos programos baigimo;
- grįžę į Lietuvą nuolat gyventi politiniai kaliniai ir tremtiniai bei jų šeimų nariai (sutuoktinis, vaikai (įvaikiai) iki 18 metų), jeigu jie kreipiasi į Užimtumo tarnybą ne vėliau kaip per 6 mėnesius nuo grįžimo į Lietuvą nuolat gyventi dienos;
- turintys pabėgėlio statusą asmenys ar kuriems yra suteikta papildoma ar laikinoji apsauga;
- asmenys, patiriantys socialinę riziką;
- vyresni kaip 40 metų asmenys.

Tokiu tikslu bus siekiama motyvuoti tuos asmenis, kurie Užimtumo tarnyboje yra registruoti santykinai neilgai, tačiau rizikuoja prarasti savo motyvaciją aktyviai dalyvauti darbo paieškose ir tapti neaktyviais darbo rinkoje. Taip pat labai svarbu įtraukti į darbo rinką piniginės socialinės paramos gavėjus bei asmenis, vyresnius nei 40 metų. Asmenys bus įdarbinti nenuolatinio pobūdžio darbams (siekiant užtikrinti viešųjų darbų tęstinumą) ne mažiau kaip dviem mėnesiams. Jeigu

asmuo motyvuotas dirbti ir pateisina darbdavio lūkesčius, numatoma galimybė pratęsti tam asmeniui viešųjų darbų terminą iki 6 mėnesių.

Dalyvauti Programoje gali tik Užimtumo tarnyboje registruoti ir bedarbio statusą turintys Lietuvos Respublikos užimtumo įstatymo 48 straipsnio 2 dalyje nurodyti asmenys. Užimtumo didinimo programoje planuojama įdarbinti 155 asmenis, o užimtumo didinimo programai skirtos užimtumo skatinimo ir motyvavimo paslaugų nedirbantiems ir socialinę paramą gaunantiems asmenims modeliui įgyvendinti planuojama suteikti paslaugų ne mažiau kaip 60 asmenų, tikslu palengvinti ilgą laiką nedirbusių asmenų perėjimą nuo nedarbo prie užimtumo darbo rinkoje. Šie asmenys turės galimybę užsidirbti lėšų pragyvenimui, atnaujinti darbinius įgūdžius ir įgyti motyvaciją tolimesnei darbo rinkai.

Darbdaviais, pageidaujanciais dalyvauti Programoje, kurie organizuos ir vykdys darbus, gali būti savivaldybės teritorijoje veikiančios įmonės, akcinės bendrovės, uždarnosios akcinės bendrovės, socialines paslaugas teikiančios įstaigos, nevyriausybinės organizacijos, ne pelno siekiančios įstaigos, asociacijos, labdaros ir paramos fondai bei biudžetinės ir viešosios įstaigos, verslo įmonės (ūkio subjektai), kurios veiklą vykdo Rokiškio rajone ar Rokiškio mieste ir nėra bankrutavusios, bankrutuojančios, neturinčios įsiskolinimų, likviduojamos ir (ar) laikinai sustabdžiusios veiklą.

6. Priemonės poreikio pagrindimas.

Prognozuojama, kad per 2022 m. įsiregistruos apie 3500 ieškančių darbo asmenų. Planuojamas Užimtumo didinimo programos apimtis lemia įtempta situacija darbo rinkoje, esantis nedarbas ir socialiniai veiksniai.

Siekiant padėti neseniai praradusiems darbą asmenims, aktyviems darbo rinkoje bedarbiams, negalintiems įsidarbinti į nuolatinį darbą, bei kitiems bedarbiams, dėl ilgalaikio nedarbo praradusiems darbo įgūdžius ir atsidūrusiems sunkioje materialinėje padėtyje, sumažinti socialinę atskirtį, būtina sudaryti galimybę jų darbiniam įgūdžiams palaikyti ar atstatyti. Šiems asmenims išvengti socialinės atskirties bus padedama vykdant Užimtumo didinimo programą.

Siekiant mažinti socialinę įtampą rajone ir garantuoti netekusiems darbo asmenims laikiną pajamų šaltinį, bus ieškoma galimybių Užimtumo didinimo programą finansuoti iš kitų šaltinių ir taip išplėsti šios programos apimtį.

7. Užimtumo didinimo programos lėšomis tinkami finansuoti nenuolatinio pobūdžio darbai:

7.1. teikiantys socialinę naudą, padedantys palaikyti ir (ar) plėtoti vietos bendruomenės socialinę infrastruktūrą (socialinės, švietimo, visuomeninio transporto, sveikatos, kultūros, prekybos ir viešojo maitinimo, buitinio gyventojų aptarnavimo, komunalinio butų ūkio, ryšių, asmens ir turto apsaugos sistemose ir kt.), atliekami ekonominius sunkumus patiriančiose įmonėse, siekiant jose išsaugoti darbo vietas;

7.2. laikino pobūdžio darbai, neįtraukti į kasdienės priežiūros tvarkymo plotus, teritorijų tvarkymo darbai: šiukšlių rinkimas, šienavimas, sniego valymas, lauko tualetų valymas, miško, parkų, skverų tvarkymas, upių, ežerų ir kitų vandens telkinių bei paplūdimių valymas ir priežiūra, gėlynų priežiūra, medžių genėjimas, gyvatvorių karpymas;

7.3. mokyklų, lopšelių-darželių, ligoninių, kultūrinių, socialinių, buitinių ir kitų objektų smulkius, pagalbinius statybos ir/ar remonto laikino pobūdžio darbus;

7.4. istorijos ir kultūros paveldo, kapinių, parkų, kitų saugomų bei turinčių išliekamąją vertę objektų laikino pobūdžio tvarkymo pagalbiniai darbai;

7.5. trumpalaikis archyvinių dokumentų tvarkymo pagalbiniai darbai;

7.6. užterštų, bešeimininkių, neprižiūrimų teritorijų, stichiškai susidariusių sąvartynų valymo, avarinių ir bešeimininkių pastatų, esančių valstybinėje žemėje, likvidavimo pagalbiniai darbai;

7.7. sporto ir turizmo objektų tvarkymo pagalbinius laikino pobūdžio darbai;

7.8. lietaus nuotekų valymo įrenginių, paviršinių vandens išleistuvų ir aplinkinių teritorijų tvarkymo laikino pobūdžio darbai;

7.9. trumpalaikių patalpų valymo paslaugų laikino pobūdžio darbai;

7.10. bešeimininkų pastatų tvarkymo laikino pobūdžio darbai.

8. Priemonės vidutinė trukmė.

2022 m. planuojama vidutinė trukmė 1 asmeniui – 3 mėnesiai, tačiau ieškančio darbo asmens bendra dalyvavimo Programoje trukmė per einamųjų metų laikotarpį negali būti ilgesnė kaip 6 mėnesiai.

Užimtumo didinimo programos, skirtos užimtumo skatinimo ir motyvavimo paslaugų nedirbantiems ir socialinę paramą gaunantiems asmenims, modelio įgyvendinimo laikotarpis nuo 2022 m. sausio 2 d. iki 2022 m. gruodžio 31 d.

9. Programos išlaidos.

2022 m. Užimtumo didinimo programa finansuojama iš Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto specialiųjų tikslinių dotacijų savivaldybių biudžetams lėšų.

Viešųjų darbų priemonei finansuoti 2022 m. prognozuojamos lėšos – 133,5 tūkst. Eur.

Moduliui įgyvendinti 2022 metams skirta Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto specialioji tikslinė dotacija 87,00 tūkst. eurų.

10. Priemonės įgyvendinimo priežiūra.

Rokiškio rajono savivaldybės administracijoje už Užimtumo didinimo programos įgyvendinimą atsakingas Turto valdymo ir ūkio skyrius. Programa bus organizuojama ir įgyvendinama, laikantis skaidrumo, viešumo ir efektyvumo principų. Visais atvejais bedarbių nukreipimą į Užimtumo didinimo programą organizuoja Užimtumo tarnyba.

Už modelio įgyvendinimą atsakingi savivaldybės administracijos Socialinės paramos ir sveikatos skyrius, Rokiškio socialinės paramos centras ir Užimtumo tarnyba. Įgyvendinant modelį, kurio įgyvendinimo tvarka ir reikalavimai yra pateikti Aprašo II ir III skyriuose, nedirbantys ir socialinę paramą gaunantys gaus užimtumo skatinimo ir motyvavimo paslaugas. Modelio įgyvendinime dalyvauja Aprašo 5 punkte nurodyti asmenys, nedirbančių asmenų atvejo vadybininkas ir atvejo komanda.

11. Laukiami rezultatai ir priemonės vertinimas.

Numatoma, kad Užimtumo didinimo programoje 2022 metais dalyvaus iki 150 bedarbių, sudarant jiems galimybę užsidirbti lėšų pragyventi bei laikinam užimtumui. Laukiama, kad po priemonės pasiliks dirbti nuolatinai ar terminuotai pas tuos pačius darbdavius ar įsidarbins kitose įmonėse apie 1 proc. priemonės dalyvių. Viešųjų darbų pagalba bus atlikti visuomenei naudingi darbai: pagalbinais remonto darbai socialinės bei visuomeninės paskirties objektuose, prižiūrėti istorijos ir kultūros paveldo objektai, muziejai, parkai, kapinės, vandens telkinių pakrantės, atliekami gyvenviečių gatvių, kelių ir teritorijų tvarkymo darbai, laikini miškų ūkio darbai.

Įgyvendinant Užimtumo didinimo programos, skirtos užimtumo skatinimo ir motyvavimo paslaugų nedirbantiems ir socialinę paramą gaunantiems asmenims modelį, gražinant apie 20 proc. jo įgyvendinime dalyvaujančių ilgalaikių bedarbių į darbo rinką.

IV. UŽIMTUMO DIDINIMO PROGRAMOS ĮGYVENDINIMO VERTINIMO REZULTATAI

Rokiškio rajono savivaldybės praėjusių metų Užimtumo didinimo programos įgyvendinimo priežiūra vykdoma parengiant praėjusių metų užimtumo didinimo programos priemonių ir paslaugų įgyvendinimo ataskaitą pagal nustatytą formą. Ataskaitą rengia Turto valdymo ir ūkio skyrius.

Savivaldybės praėjusių metų Užimtumo didinimo programos priemonių ir paslaugų įgyvendinimo ataskaitoje faktiškai įvykdytų priemonių rodikliai (paslaugų gavėjų skaičius, panaudoti asignavimai) lyginami su planuotais rodikliais, nustatytu gyventojų užimtumo didinimo poreikiu. Vertinant aptariama Užimtumo didinimo programos įgyvendinimo eiga, iškilusios kliūtys

planui įgyvendinti, laukiamiems rezultatams pasiekti, ieškoma alternatyvių sprendimo būdų. Užimtumo didinimo programos įgyvendinimas aptarimas Trišalėje taryboje.

Vertinant Rokiškio rajono savivaldybės 2022 m. Užimtumo didinimo programą, žiūrima, ar pasiekti rezultatai, tikslai ir uždaviniai, vertinamas panaudotų lėšų efektyvumas, Programos priemonių bei paslaugų tikslingumas, atsižvelgiant į kintančias aplinkybes ir veiksnius, turinčius ar galinčius turėti įtakos šiai programai įgyvendinti ir tikslui pasiekti. Jeigu jie nepasiekti, analizuojami veiksniai, turintys įtakos rezultatams, numatomos priemonės šiems veiksniams pašalinti ar sumažinti. Užimtumo didinimo programa tikslinama pagal kintančias aplinkybes ir veiksnius, turinčius ar galinčius turėti įtakos jai įgyvendinti ir tikslui pasiekti.

Užimtumo didinimo programos įgyvendinimo priežiūra derinama su bendra strateginio planavimo dokumentų Rokiškio rajono savivaldybėje stebėseną.

V. TĖSTINUMAS IR PROGNOZĖ

Atsižvelgiant į šioje programoje patvirtintas prioritetas gyventojų grupes, 2023 m. numatoma toliau tęsti šių grupių užimtumo didinimą. Padedant socialiniams darbuotojams seniūnijose, planuojama parengti socialinės paramos gavėjo paveikslą, kuris padėtų nustatyti, kokia pagalba yra reikalinga kiekvienam socialiai pažeidžiamam asmeniui ir numatyti realias galimybes kiekvieną jų integruoti į darbo rinką ir taip kiekvienais metais tikslinti prioritatinės gyventojų tikslinės grupės Užimtumo didinimo programoje.

Teikiant priemones ir paslaugas užimtumui didinti, planuojant jų mastą ateinantiems 3 metams, ir toliau bus orientuojamasi į pagrindines tikslines grupes, kurios susiduria su užimtumo problema Rokiškio rajono savivaldybėje: asmenys, patiriantys socialinę riziką, ilgalaikiai bedarbiai, piniginės socialinės paramos gavėjai, vyresni nei 40 metų asmenys, rūpintiniai, kuriems iki pilnametystės buvo nustatyta rūpyba, kol jiems sukaks 25 metai, nėščios moterys, vaikų motinos (įmotės) arba tėvai (įtėviai), vaiko globėjai, rūpintojai ir asmenys, faktiškai auginantys vaiką (įvaikį) iki 8 metų arba neįgalų vaiką (įvaikį) iki 18 metų, asmenys prižiūrintys sergančius ar neįgalius šeimos narius, kuriems Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos sprendimu nustatyta nuolatinė slauga ar priežiūra.

Siekiant rajono gyventojų užimtumo didinimo procesą padaryti efektyvesnę, būtina didinti žmogiškuosius išteklius bei skirti lėšų socialinio darbo organizatorių ir socialinių išmokų specialistų, dirbančių seniūnijose, mokymams, kurie, nuolat bendraudami su socialinės paramos gavėjais ir socialinės rizikos šeimomis, galėtų juos motyvuoti aktyvesnėms darbo paieškoms ir dalyvauti aktyviose darbo rinkos politikos priemonėse, kurias teikia Užimtumo tarnyba.

Rokiškio rajono savivaldybėje yra santykinai aukštas nedarbo lygis, todėl yra didelis gyventojų skaičius, kuriems reikalingas ilgalaikio užimtumo užtikrinimas, tačiau savivaldybė neturi tiek finansinių išteklių, kad visiems neužimtiems ir neaktyviems darbo rinkoje asmenims galėtų užtikrinti ilgalaikį užimtumą. Atsižvelgiant į tai, būtina išskirti prioritetas gyventojų grupes, kurioms ilgalaikis užimtumas yra būtiniausias, kurios tikslinės grupės yra didžiausios, ir kiekvienais metais siekti papildomai įtraukti asmenis į Užimtumo didinimo programą iš kitų tikslinių grupių, kurioms užimtumo didinimas taip pat yra reikalingas.

Atsižvelgiant į esamą nedarbo lygį Rokiškio rajono savivaldybėje, numatoma, kad priemonių ir paslaugų poreikis užimtumui didinti nemažės, nes nedarbo lygis yra žymiai didesnis už šalies nedarbo lygį. Numatyti rajono biudžetą ateinantiems 3 metams yra sudėtinga, todėl planuojant priemones bei paslaugas bus atsižvelgiamas į biudžeto galimybes. Numanoma, kad pagrindiniai finansavimo šaltiniai priemonėms ir paslaugoms įgyvendinti bus valstybės specialiosios tikslinės dotacijos lėšos savivaldybių biudžetams, Europos Sąjungos paramos lėšos ir savivaldybės biudžeto lėšos.

VI. VIEŠINIMAS

Rokiškio rajono savivaldybės užimtumo didinimo programa, jos įgyvendinimas ir vertinimo rezultatai skelbiami savivaldybės interneto svetainėje www.rokiskis.lt. Užimtumo didinimo programos rezultatai vertinami Trišalėje taryboje.
